

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 504/2020-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kuzmom, Floriánska 16, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 249/2018 z 31. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ],

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ podrobne ústavný súd oboznamuje s vlastnou argumentáciou, prostredníctvom ktorej konfrontoval na základe podaného odvolania prvostupňový rozsudok okresného súdu. Vo vzťahu k namietanému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že nosnou námietkou podaného dovolania bolo nedostatočné odôvodnenie oboch rozsudkov prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu. Nestotožňuje sa so závermi namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ktorý konštatoval, že odvolací súd podstatné dôvody svojho rozhodnutia náležite vysvetlil, keďže je toho názoru, že na konkrétne a relevantné argumenty nedostal zo strany krajského súdu absolútne žiadnu odpoveď. V postupe najvyššieho súdu, ktorý označené dovolacie námietky sťažovateľa neakceptoval, vidí sťažovateľ porušenie svojich označených práv.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu, označené rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vrátil vec sťažovateľa najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznal tiež sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Východiskové ústavnoprávne normy

5. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v ustanovení § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v ustanovení § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa ustanovenia § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom a jeho závery

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí porušenie svojich označených práv zaručených ústavou a dohovorom namietaným uznesením najvyššieho súdu, ktorý odmietol jeho dovolanie ako neprípustné. Argumentačným ťažiskom ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho tvrdenie o nedostatku odpovede na konkrétne a relevantné otázky, nastolené sťažovateľom v konaní pred všeobecnými súdmi (pred okresným súdom a krajským súdom), s ktorým sa najvyšší súd v namietanom uznesení nestotožnil.

10. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

11. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy, je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity, vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

12. Ústavný súd teda zdôrazňuje, že sa pri posúdení namietaného uznesenia najvyššieho súdu obmedzil na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

13. Opierajúc sa o východiská prezentované v bodoch 10 až 12 odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom sa oboznámil s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ktoré bolo podkladom pre právny záver o odmietnutí dovolania sťažovateľa, a tiež s odôvodnením odvolacieho

rozsudku krajského súdu, ako aj s relevantnou právnou úpravou, ktorá bola v právnej veci sťažovateľa aplikovaná.

14. Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ napadol prvostupňové rozhodnutie v časti výroku, ktorým bol jeho návrh v prevyšujúcej časti zamietnutý. Okresný súd totiž v prvostupňovom rozsudku nepriznal sťažovateľovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a ani nárok na náhradu zaplatených trov právneho zastúpenia nad priznanú špecifikovanú sumu s príslušenstvom. Odvolací súd k zamietnutiu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy uviedol, že názor sťažovateľa o tom, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy patrí poškodenému automaticky v každom prípade, keď sa jeho trestné stíhanie skončilo oslobodzujúcim rozsudkom, nie je správny. Krajský súd na tomto mieste vysvetlil, že v zmysle ustanovení § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak, pričom výška nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje s prihliadnutím na jednotlivé kritéria definované ustanoveniami § 17 ods. 3 písm. a) až d) zákona č. 514/2003 Z. z. Samotný zákon teda predvída ako prioritný spôsob satisfakcie konštatovanie porušenia práva a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je až sekundárnou formou kompenzácie, pričom navrhovateľ a zaťažuje v celom rozsahu dôkazné bremeno na preukázanie toho, že prioritná forma satisfakcie je nepostačujúca. Krajský súd poukázal na to, že sťažovateľ dôvodnosť priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch vyvodzoval z dôsledkov, ktoré preňho mala medializácia dotknutej trestnej veci, v ktorej bol spod obžaloby oslobodený. Krajský súd v nadväznosti na to dôvodil, že pokiaľ sťažovateľ pociťoval nemateriálnu ujmu spôsobenú označenou medializáciou, mal možnosť využiť prostriedky všeobecnej ochrany podľa Občianskeho zákonníka proti tomu, kto zasiahol do jeho práva na ochranu osobnosti uverejnením nepravdivých informácií, prípadne využiť osobitné spôsoby ochrany podľa tlačového zákona. Odvolací súd uzavrel, že pokiaľ ide o nepriznanie náhrady nemajetkovej ujmy prvostupňovým rozsudkom, stotožňuje

sa so závermi okresného súdu, podľa ktorých vzhľadom na osobu sťažovateľa jeho doterajší život, ako aj vzhľadom na okolnosti a následky zásahu mu náhrada nemajetkovej ujmy nepatrí.

V ďalšej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že pokiaľ ide o výšku náhrady škody, ktorá bola sťažovateľovi podľa neho spôsobená zaplatením trov právneho zastúpenia v dotknutom trestnom stíhaní, ktoré sa skončilo jeho oslobodením, vychádzal z právneho názoru vyjadreného v špecifikovanom uznesení najvyššieho súdu. Podľa označeného právneho názoru niet dôvodu, aby štát uhradil poškodenému z titulu náhrady škody všetky náklady, ktoré poškodený vynaložil v trestnom konaní na svoju obhajobu, pretože by bolo popretím základných predpokladov pre náhradu škody, aby štát hradil aj náklady spojené so zastúpením, ktoré boli poškodeným vynaložené bezúčelne. Krajský súd dôvodil, že vychádzajúc z uvedeného právneho názoru, analogicky v prípade sťažovateľa bolo potrebné z titulu náhrady škody priznať sťažovateľovi iba tie úkony právnej služby, ktoré jednoznačne a preukázateľne bezprostredne súviseli s vedením označeného trestného konania, a zároveň je možné priznať náhradu trov konania iba za zastúpenie jedným advokátom (sťažovateľa zastupovali v uvedenom trestnom konaní dvaja advokáti, pričom požadoval náhradu trov konania uhradenú obom advokátom). Krajský súd napokon na záver v prípade náhrady trov právneho zastúpenia súvisiacich s návštevami advokátov v ústave na výkon trestu odňatia slobody sa rovnako stotožnil so záverom prvostupňového rozsudku a argumentoval, že tu nebola preukázaná bezprostredná príčinná súvislosť označených návštev s dotknutým trestným stíhaním.

Krajský súd rozhodnutie prvostupňového rozsudku v časti výroku o náhrade trov prvostupňového konania posúdil ako vecne nesprávne a zmenil ho tak, že stranám náhradu trov konania nepriznal, dôvodil pritom tým, že úspech sťažovateľa a odporkyne vo vzťahu k základu nároku bol rovnaký, čo založilo procesnú situáciu, v ktorej je možné nárok na náhradu trov konania stranám sporu nepriznať.

15. Z obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sa najvyšší súd s dovolacími námietkami sťažovateľa nestotožnil. Sťažovateľ založil podané dovolania na dôvode zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, kde argumentoval porušením svojho práva na spravodlivý proces z dôvodu nedostatočne

odôvodneného rozhodnutia krajského súdu, ktoré považoval za nepreskúmateľné a arbitrárne, keďže sa podľa jeho názoru krajský súd nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolacom konaní. Najvyšší súd v namietanom uznesení poukázal na svoju doterajšiu judikatúru (R 111/1998, R 2/2016) a tiež na judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016), v zmysle ktorej nedostatok odôvodnenia rozhodnutia (nepreskúmateľnosť) je považovaný len za vlastnosť rozhodnutia, ktorý zmätočnosť rozhodnutia nezakladá. Najvyšší súd následne konštatoval, že krajský súd v odvolacom rozhodnutí zreteľne podstatné dôvody svojho rozhodnutia vysvetlil, citoval pritom ustanovenia, ktoré vo veci sťažovateľa aplikoval a z ktorých vyvodil právne závery svojho rozhodnutia a tiež vysvetlil právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Najvyšší súd tak uzavrel, že je dovolacia námietka sťažovateľ neopodstatnená, a teda sťažovateľ porušenie svojho práva na spravodlivý proces podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nepreukázal, čo bol pre najvyšší súd dôvod k odmietnutiu dovolania.

16. Po tom, čo sa ústavný súd podrobne oboznámil s odôvodnením odvolacieho rozsudku krajského súdu (pozri bod 14 odôvodnenia tohto uznesenia), konštatuje zhodne so závermi namietaného uznesenia najvyššieho súdu, že v preskúmvanej veci, teda v prípade odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia krajského súdu, v žiadnom prípade nejde o také nedostatočné odôvodnenie, v ktorom by úplne absentovalo zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, teda nejde o také odôvodnenie, ktoré by vykazovalo znaky až vady „najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém alebo vady zásadnej, hrubej a podstatnej“. Ústavný súd sa tak stotožňuje s obsahom namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ktorý skutkové a právne závery obsiahnuté v odôvodnení rozsudku krajského súdu nepovažoval za zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd v závere pripomína, že za porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru v žiadnom prípade nemožno považovať situáciu, keď odvolací súd neodôvodní svoje rozhodnutie podľa predstáv navrhovateľa (žalobcu).

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

18. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu